LONDA

PARADIGM INITIATIVE

2021

Ripoti ya Afrika Kusini Haki za Dijitali na Ujumuishaji

LONDA

RIPOTI YA AFRIKA KUSINI HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

Imechapishwa na Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org

Iliyochapishwa mnamo Mei 2022

Ripoti iliyotolewa na Murray Hunter
Timu ya Uhariri: 'Gbenga Sesan, Kathleen Ndong'mo, Hlengiwe Dube, Margaret Nyambura Ndung'u, Mawaki Chango, Nnenna Paul-Ugochukwu and Thobekile Matimbe.
Ukurasa wa jalada uliofanywa na Kenneth Oyeniyi
Iliyoundwa na Luce Concepts
Picha na Pexels

This publication may be reproduced for non-commercial use in any form provided due credit is given to the publishers, and the work is presented without any distortion.

Copyright © 2022 Paradigm Initiative

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

JEDWALI LA YALIYOMO

01
UFUPISHO

02
UTANGULIZI

UZINGATIAJI MIFUMO
YA KANDA NA KIMATAIFA

03
ATHARI ZA KANUNI ZA UVIKO-19 KWA
HAKI NA UJUMUISHI WA KIDIJITALI

04
FARAGHA, VITAMBULISHO
VYA DIGITAL NA UFUATILIAJI

06
UPATIKANAJI WA HABARI

07
HOTUBA YA CHUKI, UPOTOSHAJI NA
SHERIA ZA UHALIFU WA LUGHA CHAFU

08
MIUNDOMBINU YA DIGITALI
NA UTANGULIZI WA TEHAMA

09
KUTOTOLEWA KWA DIGITALI AFRIKA KUSINI
NA ATHARI ZAKE KWA HAKI ZA BINADAMU

10
JINSIA NA TEHAMA

11
MKAKATI WA TAIFA
WA AKILI BANDIA

12
HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

LONDA

RIPOTI YA AFRIKA KUSINI HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAJI 2021

UCHAPISHAJI WA PARADIGM INITIATIVE

UFUPISHO

Ripoti hii inanasa hali ya haki za kidijitali na ushirikishwaji nchini Afrika Kusini na kubainisha maendeleo. Afrika Kusini ilichukua hatua kadhaa chanya katika kubuni sera zinazokuza ujumuishaji wa kidijitali mwaka wa 2021.

Hii ni pamoja na mabadiliko ya sheria ili kushughulikia vipimo vya mtandaoni vya unyanyasaji wa kijinsia. Hata hivyo, kuna vizuizi vizito katika kutekeleza sera za haki za kidijitali, changamoto zinazoendelea za habari potovu na matamshi ya chuki, na wengi wanaendelea kukosa ufikiaji wa maana kwa TEHAMA.

UTANGULIZI

HAKI ZA DIJITALI NA UJUMUISHAI YA NCHI YA AFRIKA KUSINI

Afrika Kusini ina ulinzi mkali wa haki za binadamu, lakini urithi wa ukoloni na ubaguzi wa rangi umeacha mateso ya ukosefu wa usawa wa rangi na kiuchumi, na nchi inaendelea kukabiliana na viwango vya juu vya umaskini, ukosefu wa ajira, na unyanyasaji wa kijinsia. Hii inaambatana na ukosefu mkubwa wa usawa wa kidijitali, huku takriban 64% ya watu wakipata mtandao.[1] Hata hivyo, mnamo 2021 kulikuwa na maendeleo kadhaa ya sheria na sheria ya kurekebisha mifumo ya kisheria iliyopo ili kuendeleza ujumuishaji wa kidijitali na kupanua ulinzi wa haki za kidijitali.

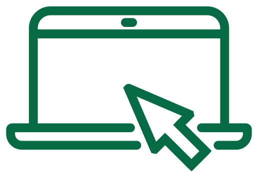

64%

YA WATU WAKIPATA MTANDAO

UZINGATIAJI MIFUMO YA KANDA NA KIMATAIFA

Afrika Kusini inafuata mifumo mbalimbali ya kikanda na kimataifa ambayo inalinda na kuendeleza haki mbalimbali za habari - kama vile Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Kiraia na Kisiasa,[2] Azimio la Kimataifa la Haki za Binadamu,[3] Mkataba wa Afrika wa Haki za Binadamu na Watu,[4] na Mkataba wa Kiafrika wa Haki na Ustawi wa Mtoto (unaotambua haki za watoto za faragha na uhuru wa kujieleza, miongoni mwa mengine).[5]

1. Digital 2021: South Africa (2022), https://datareportal.com/reports/digital-2021-south-africa (accessed 4 February 2022).
2. International Covenant on Civil and Political Rights, https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/ccpr.pdf (accessed 6 March 2022).
3. Universal Declaration of Human Rights, https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/udhr.pdf (accessed 6 March 2022).
4. African Charter on Human and Peoples' Rights, https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=49 (accessed 6 March 2022).
5. Articles VII and X, African Charter on the Rights and Welfare of the Child, https://au.int/sites/default/files/treaties/36804-treaty-0014_-_african_charter_on_the_rights_and_welfare_of_the_child_e.pdf (accessed 4 February 2022).

USALAMA MTANDAONI NA ULINZI WA DATA YA KIBINAFSI

Tume ya Afrika ya Haki za Kibinadamu na Haki za Watu ya 2019 pia inatumika.[6] Ingawa hakukuwa na maendeleo makubwa katika kufuata kwa Afrika Kusini hati hizi katika mwaka unaoangaziwa, rekodi yake ya haki za binadamu itachunguzwa kama sehemu ya Mapitio ya Kiulimwengu ya Kipindi ya Baraza la Haki za Kibinadamu ya Umoja wa Mataifa mwaka wa 2022.[7] Hasa, Afrika Kusini bado haijaridhia Mkataba wa Umoja wa Afrika wa Usalama Mtandaoni na Ulinzi wa Data ya Kibinafsi (Mkataba wa Malabo), ambao hutoa ulinzi mbalimbali kwa faragha na ulinzi wa data.[8]

ATHARI ZA KANUNI ZA UVIKO-19 KWA HAKI NA UJUMUISHI WA KIDIJITALI

Mnamo 2021, Afrika Kusini iliendelea kufanya kazi chini ya Kitaifa ya Maafa, ambayo ilitangazwa mnamo Machi 2020 baada ya visa vya kwanza vya UVIKO-19 vilichogunduliwa ndani ya nchi. Kama ilivyobainishwa katika ripoti ya 2020 ya Londa kwa Afrika Kusini, baadhi ya majibu ya sera ya serikali ya Afrika Kusini kwa UVIKO-19 yana athari kwa haki za kidijitali.

Mamlaka Huru ya Mawasiliano ya Afrika Kusini (ICASA) ilitoa wigo wa dharura wa muda kwa kampuni za simu mnamo Aprili 2020 ili kusaidia kupunguza msongamano wa mtandao na kusaidia kukidhi ongezeko la mahitaji kutokana na janga la UVIKO-19. Ugawaji huu wa muda wa wigo wa dharura uliendelea hadi mwisho wa 2021, kuruhusu waendeshaji kufanya majaribio ya mitandao ya 5G na kuongeza uwezo wa mtandao katika maeneo yenye uhitaji mkubwa.[9] Hatua zingine za muda pia zilikuza ujumuishaji wa kidijitali, kama vile kutotathminiwa kwa tovuti fulani za afya na elimu.

Kwa bahati mbaya, na pengine kwa sehemu kutokana na changamoto zilizokuwepo awali za ujumuishaji wa kidijitali, utafiti wa hivi majuzi unapendekeza kwamba kukatizwa kwa masomo kulisababisha watoto wa Afrika Kusini kupoteza hadi miaka 1.3 wa masomo wakati wa janga hilo.[10]

Walakini, hatua zingine katika mwitikio wa serikali wa UVIKO-19 zimekuwa sio zenye kusifiwa kwenye athari zao kwa haki za kidijitali. Hasa, kanuni za Hali ya Maafa ni pamoja na vifungu vinavyoharamisha uenezaji wa habari potofu kuhusu UVIKO-19.[11] Inaonekana hakukuwa na visa vilivyorekodiwa vya mtu kushtakiwa au kufunguliwa mashtaka kwa kukiuka sheria hii mwaka wa 2021. Hata hivyo, taarifa potofu zinazohusiana na UVIKO-19 zilikuwa chanzo kikuu cha maudhui yaliyoripotiwa kwa Real411.org, jukwaa linaloendeshwa na mashirika ya kiraia kuweka kumbukumbu na taarifa potofu, ambazo zinaonyesha ukubwa wa changamoto zinazohusiana na habari za uwongo katika janga hili.[12]

6. Declaration of Principles on Freedom of Expression and Access to Information in Africa, https://www.achpr.org/legalinstruments/detail?id=69 (accessed 8 March 2022).
7. United Nations Human Rights Council, Universal Periodic Review - South Africa, https://www.ohchr.org/en/hrbodies/upr/pages/zaindex.aspx (accessed 8 March 2022).
8. African Union Convention on Cybersecurity and Personal Data Protection https://au.int/sites/default/files/treaties/29560-treaty-0048_-_african_union_convention_on_cyber_security_and_personal_data_protection_e.pdf (accessed 4 February 2022).
9. ICASA (2021) 'Three months grace period to allow licensees to wind down their use of temporary radio frequency spectrum', https://www.icasa.org.za/news/2021/three-months-grace-period-to-allow-licensees-to-wind-down-their-use-of-temporary-radio-frequency-spectrum (accessed 2 February 2022).
10. 2030 Reading Panel, '2022 Background Report', https://www.readingpanel.co.za/_files/ugd/e4cf67_fc97218559fb49dc9afd7942a81a4f61.pdf (accessed 8 March 2022).
11. Section 14, Regulations issued in terms of Section 27 (2) of the Disaster Management Act 2002 (GNR 480 of 2020 to GNR.1659 of 2021) (accessed 2 February 2022).
12. Real411 Trends (n.d.), https://www.real411.org/trends (accessed 9 March 2022).

Kanuni za dharura pia zinaruhusu ukusanyaji na uhifadhi wa kina wa data ya kibinafsi ya watu wanaofanya vipimo vya UVIKO-19. Ingawa vifungu vinavyohusika vinajumuisha ulinzi unaostahili pongezi, kama vile ukomo wa jinsi data hizo zinavyoweza kutumika, na uanzishaji wa taratibu za uangalizi na utoaji taarifa, utawala mzima umekosolewa na watetezi wa haki za binadamu, kwa sehemu kutokana na kukosekana kwa taarifa zinazoendelea na uchunguzi mdogo kutoka kwa wabunge na mashirika ya uangalizi.[13] Zaidi ya hayo, haijulikani ni kwa kiasi gani masharti ya ukusanyaji wa data au taratibu za uangalizi zinafanya kazi, ikiwa hata hivyo, ambayo ni sababu ya kuleta sintofahamu.

Mnamo Oktoba 2021, Idara ya Afya ilizindua cheti cha chanjo ya dijitali ya chanjo ya UVIKO-19, ambayo watumiaji waliopewa chanjo kamili wanaweza kupata kupitia tovuti.[14] Ingawa hakuna masharti kwa sasa kuhusu jinsi cheti cha chanjo kingetumika, wakati wa kuzinduliwa ilipendekezwa kuwa cheti hicho kitatumika kutoa ufikiaji wa kumbi na hafla fulani kwa watu waliochanjwa.[15] Ingawa mpango huu bado uko katika hatua za mapema za utekelezaji, mamlaka nyingine zimeona wasiwasi kwamba vyeti vya chanjo ya dijitali vinaleta hatari za kutengwa kidijitali; katika muktadha wa mgawanyiko wa kidijitali wa Afrika Kusini, suala hili litahitaji kufuatiliwa.

FARAGHA, VITAMBULISHO VYA DIGITAL NA UFUATILIAJI

Ulinzi wa data

Mnamo Julai 2021, masharti ya sheria ya ulinzi wa data ya Afrika Kusini, Sheria ya Ulinzi wa Taarifa za Kibinafsi (POPIA), ilianza kutumika kufuatia kipindi cha mwaka mmoja bila malipo kwa mashirika yote husika kutii.[16] Hatua hii inakuja miaka saba baada ya Sheria hiyo kutiwa saini kwa mara ya kwanza kuwa sheria.

Katika kipindi kinachoangaziwa, Mdhibiti wa Habari, mamlaka ya ulinzi wa data ya Afrika Kusini, aliendeleza mfumo wa ulinzi wa data zaidi. Ilitoa vidokezo vya mwongozo juu ya usindikaji wa data ya kibinafsi ya watoto,[17]na *"taarifa maalum za kibinafsi"*.[18] Hii ni aina ya data nyeti ambayo inapewa ulinzi wa ziada chini ya sheria na inajumuisha maelezo kama vile maelezo ya rangi ya mtu, imani, afya na maisha ya jinsia, maelezo ya kibayometriki au uanachama wa chama.[19] Licha ya maendeleo mazuri, bado kuna changamoto za utekelezaji wa ulinzi wa data mwaka wa 2021. Mifano ni pamoja na: shambulio la programu hasidi (ransomware) kwa mifumo ya TEHAMA ya Mdhibiti wa Taarifa mnamo Septemba 2021,[20] na ukiukaji zaidi wa data katika Experian, shirika la kibinafsi la mikopo, ambalo tayari lilikuwa limeripoti ukiukwaji mkubwa wa data mwaka uliotangulia.[21]

13. Hunter (2020) 'Track and trace, trial and error: Assessing South Africa's approaches to privacy in Covid-19 digital contact tracing', https://www.researchgate.net/publication/350896038_Track_and_trace_trial_and_error_Assessing_South_Africa%27s_approaches_to_privacy_in_Covid-19_digital_contact_tracing (accessed 1 February 2022).
14. Electronic Vaccination Data System, https://www.gov.za/covid-19/vaccine/evds (accessed 7 March 2022).
15. Address by President Cyril Ramaphosa (2021), https://www.gov.za/speeches/president-cyril-ramaphosa-south-africas-response-coronavirus-covid-19-pandemic-30-sep-2021 (accessed 7 March 2022).
16. Information Regulator South Africa (2021) '100 Day Countdown to be POPIA Compliant', https://www.justice.gov.za/inforeg/docs/ms/ms-20210324-POPIA-Compliance.pdf (accessed 5 February 2022).
17. Information Regulator South Africa (2021) 'Guidance Note: Processing Personal Information of Children', https://www.justice.gov.za/inforeg/docs/InfoRegSA-GuidanceNote-Processing-PersonalInformation-Children-20210628.pdf (accessed 5 February 2022).
18. Information Regulator South Africa (2021) 'Guidance Note: Processing of Special Personal Information', https://www.justice.gov.za/inforeg/docs/InfoRegSA-GuidanceNote-Processing-SpecialPersonalInformation-20210628.pdf (accessed 5 February 2022).
19. Information Regulator South Africa (2021) 'Guidance Note: Processing of Special Personal Information', https://www.justice.gov.za/inforeg/docs/InfoRegSA-GuidanceNote-Processing-SpecialPersonalInformation-20210628.pdf (accessed 5 February 2022).
20. Information Regulator South Africa (2021) 'Information Regulator's IT systems affected by a ransomware attack', https://www.justice.gov.za/inforeg/docs/ms/ms-20210913-ITsystems.pdf (accessed 5 February 2022).
21. ITWeb (2021) 'Experian struggles to quell breach as data leaked again', https://www.itweb.co.za/content/o1Jr5qx9OpbvKdWL (accessed 7 March 2022).

Ufuatiliaji

Mnamo Februari 2021, Mahakama ya Kikatiba iliamua kwamba vifungu muhimu vya sheria ya unyanyasaji ya Afrika Kusini, Udhibiti wa Kuzuia Mawasiliano na Utoaji wa Habari Zinazohusiana na Mawasiliano (RICA), vilikuwa kinyume na katiba.[22] Mahakama iligundua kuwa RICA ilishindwa kutoa ulinzi wa kutosha dhidi ya unyanyasaji, ambao ulileta athari mbaya kwa haki ya faragha, uhuru wa kujieleza, na haki zingine. Kesi hiyo ililetwa na Kituo cha AmaBhungane cha uandishi wa habari za uchunguzi baada ya kuwepo kwa ushahidi kuwa maafisa wa upelelezi wa serikali walimpeleleza mmoja wa waandishi wao. Mahakama iliamuru RICA ifanyiwe marekebisho ili kuongeza uwazi, uangalizi na ulinzi katika shughuli za ufuatiliaji wa serikali.

Kwa bahati mbaya, licha ya uamuzi huu mkubwa wa kupendelea ulinzi zaidi wa faragha, haswa kwa waandishi wa habari, 2021 ilishuhudia unyanyasaji unaoendelea wa serikali na ufuatiliaji wa wanahabari. Kwa mfano, mwezi Machi kampuni ya habari ya News24 iliwasilisha malalamishi kwa hakimu anayesimamia ufuatiliaji, baada ya kupokea ushahidi kwamba mwandishi wa habari za uchunguzi ambaye alikuwa ameripoti kuhusu rushwa ndani ya jeshi la polisi alikuwa akifuatiliwa.[23] Ingawa matokeo ya lalamiko hili bado hayajawekwa wazi, imesisitiza wasiwasi kwamba kutakuwa na utiifu wa sheria na mwelekeo wa uamuzi wa Mahakama ya Katiba.

Mnamo Julai 2021, Afrika Kusini ilijiingiza katika ufichuzi wa vyombo vya habari vya kimataifa kuhusu udukuzi tata wa Pegasus, ambayo imekuwa ikitumiwa na serikali kote ulimwenguni kuwapeleleza wapinzani, waandishi wa habari, watendaji wa haki za binadamu na watumishi wa umma.[24] Nyaraka zilizovuja zilionyesha kuwa Rais wa Afrika Kusini Cyril Ramaphosa alikuwa mmoja wa wakuu wa nchi 14 ambao walilengwa na mashirika ya wateja wa kifaa cha udukuzi huo. Ingawa mhusika aliyehusika hajulikani, na hakuna ushahidi kwamba Afrika Kusini yenyewe ilikuwa mteja wa Pegasus, tukio hili lilisisitiza haja kubwa ya ulinzi bora wa ndani na kimataifa dhidi ya biashara na matumizi ya zana za udakuzi.

Kitambulisho cha Dijitali

Mapema 2021, Idara ya Mambo ya Ndani ilipokea maoni ya umma kuhusu rasimu ya Sera ya Usimamizi wa Vitambulisho Rasmi, ambayo inalenga kuunda mfumo uliosasishwa wa udumishaji wa serikali wa data kuhusu utambulisho wa watu wake.[25] Miongoni mwa mambo mengine, rasimu ya sera ilikosolewa kwa mtazamo wake wa kulenga usalama wa serikali, na kwa pendekezo la kukusanya data ya kibayometriki ya watoto wote wachanga waliosajiliwa nchini Afrika Kusini.[26]

22. AmaBhungane Centre for Investigative Journalism NPC and Another v Minister of Justice and Correctional Services and Others; Minister of Police v AmaBhungane Centre for Investigative Journalism NPC and Others (CCT 278/19; CCT 279/19) [2021] ZACC 3; 2021 (4) BCLR 349 (CC); 2021 (3) SA 246 (CC) (4 February 2021) (accessed 8 March 2022)
23. News24 (2021) 'Rogue Crime Intelligence cops 'bug' News24 investigative journalist', https://www.news24.com/news24/SouthAfrica/Investigations/breaking-rogue-crime-intelligence-cops-bug-news24-investigative-journalist-20210308 (accessed 2 February 2022).
24. News24 (2021) 'Ramaphosa one of 14 world leaders targeted in Pegasus spyware case - report ' https://www.news24.com/news24/southafrica/news/ramaphosa-one-of-14-world-leaders-targeted-in-pegasus-spyware-case-report-20210721 (accessed 2 February 2022).
25. Home Affairs (2020) Draft Official Identity Management Policy, https://www.gov.za/sites/default/files/gcis_document/202101/44048gon1425.pdf (accessed 4 February 2022).
26. Reuters (2021) 'Government's plan to record all babies' biometrics raises privacy fears', https://www.iol.co.za/news/politics/governments-plan-to-record-all-babies-biometrics-raises-privacy-fears-e9a7c8cc-547d-5e0a-924c-d56c23cef5c4 (accessed 2 February 2022).

UPATIKANAJI WA HABARI

Kulikuwa na maendeleo katika sheria na mfumo wa sheria kuhusu upatikanaji wa juu wa habari na uwazi. Mnamo Januari 2021, vifungu vya kisheria vinavyohitaji vyama vya siasa kufichua wafadhili wote wakuu na rekodi za kifedha hatimaye zilianza kutumika.[27] Hata hivyo, inapaswa kuzingatiwa kuwa ni vyama vichache tu vya kisiasa vilivyotoa ufichuzi wa kifedha kwa tume ya uchaguzi ya Afrika Kusini.[28] Zaidi ya hayo, mnamo Desemba 2021, Mahakama Kuu iliafikia kwamba maafisa wa umma wanapaswa pia kutakiwa kisheria kufichua michango yoyote wanayopokea katika chaguzi za ndani ya chama.[29]

Mnamo Novemba 2021, Mahakama Kuu pia ilipata kuunga mkono vyombo vya habari kutaka kupata rekodi za kufuata kodi za Rais wa zamani Jacob Zuma, kwa ufupi iliafikia kuwa haki ya mtu ya usiri kuhusu masuala yao ya kodi inapaswa kusawazishwa na haki ya umma katika mazingira finyu, (kwa mfano, katika kesi hii mwanasiasa mwenye nguvu ambaye inaaminika kuwa hakuzingatia kodi kikamilifu).[30]

Maendeleo haya yanaonyesha hatua kali za sera kuelekea upatikanaji mkubwa wa habari katika nyanja ya siasa na ushawishi, ambayo inaweza kukuza uwajibikaji zaidi. Hata hivyo, kama zamani, Kwa sababu hii, kikundi cha mashirika ya kiraia ya Afrika Kusini yametayarisha mapendekezo ya marekebisho ya sheria ya upatikanaji wa habari ya Afrika Kusini ili kusisitiza hitaji la ufichuaji wa haraka wa habari na kutafuta kuoanisha sheria na mifumo ya kikanda na utendaji bora.[31]

Eneo lingine ambalo uboreshaji wa jumla wa ufikiaji wa habari na ushiriki wa umma unapaswa kuzingatiwa ni katika uwekaji wa mfumo wa kidijitali wa mfumo wa mahakama, baada ya mahakama kufuatilia kwa haraka mpito wa kusikilizwa kwa kesi kwa njia pepe na kufungua jalada dijitali mnamo 2020.[32] Idara ya Haki na Maendeleo ya Katiba iliongeza mabadiliko haya kwa kuandaa rasimu ya sheria za mashauri ya mtandaoni mnamo Aprili 2021.[33] Matumizi haya ya kuahidi ya teknolojia ili kuongeza ufikiaji wa haki yanakaribishwa, ingawa inasisitiza haja ya dharura ya sera na programu kushughulikia ufikiaji usio sawa wa Waafrika Kusini kwa TEHAMA.

Iliafikia kuwa haki ya mtu ya usiri kuhusu masuala yao ya kodi inapaswa kusawazishwa na haki ya umma katika mazingira finyu.

27. ALT Advisory (2021) 'President signs proclamation on the commencement of the Political Party Funding Act', https://altadvisory.africa/2021/01/27/president-signs-proclamation-on-the-commencement-of-the-political-party-funding-act/ (accessed 4 February 2022).
28. Independent Electoral Commission (2022), 'Electoral Commission issues Third Quarter Disclosure Report in terms of the Political Party Funding Act and Regulations ', https://www.elections.org.za/pw/News-And-Media/News-List/News/News-Article/Electoral-Commission-issues-Third-Quarter-Disclosure-Report-in-terms-of-the-Political-Party-Funding-Act-and-Regulations?a=AISDGvpz75ps1usOfX7oiq3Rh9rH6i1aeCRCnFVG1BI= (accessed 9 March 2022). The IEC's most recent quarterly report noted that 11 parties had made funding disclosures, an increase from 3 and 6 parties in previous quarters.
29. AmaBhungane Centre for Investigative Journalism NPC v President of the Republic of South Africa (55578/19) [2021] ZAGPPHC 813 (2 December 2021) www.saflii.org/cgi-bin/disp.pl?file=za/cases/ZAGPPHC/2021/813.html (accessed 1 February 2022). This case stems from a legal battle between South African President Cyril Ramaphosa and the Public Protector surrounding donations he received in the internal party election to become president of the African National Congress (ANC). The media outlet amaBhungane successfully argued in an amicus intervention that, irrespective of the outcome of the dispute, there should be a legal requirement for such donations to be disclosed.
30. AmaBhungane (2021) 'Zuma tax case: five reasons why the panic over confidentiality is wrong', https://amabhungane.org/advocacy/211122-zuma-tax-case-five-reasons-why-the-panic-over-confidentiality-is-wrong/ (accessed 4 February 2022).
31. Media Monitoring Africa and others (2021) 'Making South Africa's Promotion of Access to Information Act fit for purpose in the digital age', https://mediamonitoringafrica.org/democracy-governance/paia-reform/ (accessed 10 March 2022).
32. The South African Judiciary (n.d.) About Courts Online, https://www.judiciary.org.za/index.php/court-online/about-court-online (accessed 15 March 2022).
33. E-rules: Draft Amended Uniform Rules (2021), https://www.justice.gov.za/rules_board/invite/20210309-E-Rules-AnnexureA.pdf (accessed 15 March 2022).

HOTUBA YA CHUKI, UPOTOSHAJI NA SHERIA ZA UHALIFU WA LUGHA CHAFU

Mnamo Julai 2021, Mahakama ya Kikatiba ilifanya uamuzi ambao ulikuza zaidi sheria za sheria kuhusu matamshi ya chuki, katika Qwelane v Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini.[34] Mahakama ilithibitisha kwamba matamshi ya chuki *"ni kinyume cha maadili yanayofikiriwa na haki ya uhuru wa kujieleza - ambapo haya yanakuza demokrasia, matamshi ya chuki yanaharibu demokrasia"*.[35] Hata hivyo, uamuzi wake ulibainisha kuwa demokrasia yenye afya inahitaji uvumilivu wa kiwango fulani kwa kujieleza au usemi ambao unashtua au kuudhi. Mahakama iliamuru marekebisho ya Sheria ya Usawa ambayo ilikuwa na athari ya kupunguza ufafanuzi wa matamshi ya chuki ili kuwatenga matamshi ambayo yana lengo la 'kuumiza' lakini si ya kudhuru au kuchochea.

Mahakama pia zimeitwa kuchunguza maswali mengine ya madhara mtandaoni. Kwa mfano, mwaka wa 2021 Mahakama ya Usawa ilianza kusikiliza malalamiko ya unyanyasaji yaliyoletwa na Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini dhidi ya Bw. Anthony Matumba, mwanasiasa ambaye anatuhumiwa kujifanya mwanamke wa kizungu kwenye mitandao ya kijamii na kuchapisha mfululizo wa mambo ya ubaguzi wa rangi na dharau, machapisho kuhusu wanawake weusi.[36] Baada ya ucheleweshaji mara kadhaa wa kesi imeendelea hadi mwaka 2022, ambapo Mheshimiwa Matumba aliapishwa kuwa mbunge.[37]

Labda kikubwa zaidi, mnamo Julai kipindi cha machafuko ya wenyewe kwa wenyewe katika maeneo fulani ya Afrika Kusini yalizua maswali kuhusu jukumu la upotoshaji wa taarifa na uchochezi katika kuimarisha mivutano ya kisiasa na matatizo ya kijamii na kiuchumi nchini humo.[38] Machafuko hayo, ambayo yalisababisha ghasia kubwa, kupoteza maisha, na uharibifu wa kiuchumi katika baadhi ya majimbo ya KwaZulu-Natal na Gauteng, yalitokana na ghadhabu ya wananchi kutokana na uamuzi wa Mahakama ya Katiba wa kumfunga jela aliyekuwa Rais wa nchi

34. ALT Advisory (2021) 'Constitutional Court rules on the constitutionality of the hate speech provision in the Equality Act', https://altadvisory.africa/2021/08/02/constitutional-court-rules-on-the-constitutionality-of-the-hate-speech-provision-in-the-equality-act/ (accessed 1 February 2022).
35. Qwelane v South African Human Rights Commission and Another (CCT 13/20) [2021] ZACC 22; 2021 (6) SA 579 (CC); 2022 (2) BCLR 129 (CC) (31 July 2021) (accessed 10 March 2022).
36. SAHRC (2021), 'Media Alert: SAHRC v "TRACY ZILLE" commences in the Louis Trichardt's Equality Court, Limpopo ', https://www.sahrc.org.za/index.php/sahrc-media/news-2/item/2825-media-alert-sahrc-v-tracy-zille-commences-in-the-louis-trichardt-s-equality-court-limpopo (accessed 1 February 2022).
37. News24, (2022) 'EFF councillor accused of using fake 'Tracy Zille' account sworn in as MP', https://www.news24.com/news24/southafrica/news/just-in-eff-councillor-accused-of-using-fake-tracey-zille-account-sworn-in-as-mp-20220126 (accessed 1 February 2022).
38. Report of the Expert Panel into the July 2021 Civil Unrest (2022), https://www.thepresidency.gov.za/content/report-expert-panel-july-2021-civil-unrest (accessed 15 February 2022).

hiyo Jacob Zuma kwa kosa la kudharau mahakama, kukataa kwake kufika mbele ya uchunguzi wa kimahakama kuhusu ufisadi.

Hata hivyo, katika vikao vilivyofanywa na Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini kuchunguza sababu za machafuko hayo, mashahidi kadhaa walidai kuwa machafuko hayo angalau kwa kiasi fulani yalipangwa na watu binafsi na mirengo ya kisiasa inayomuunga mkono Zuma, na ilichochewa na mtindo wa upotoshaji na lugha chafu za ujumbe kwenye mitandao ya kijamii. Aidha, watu kadhaa walishtakiwa kwa uchochezi unaohusiana na jumbe jumbe zinazodaiwa kutumwa kwenye Twitter, Facebook, au WhatsApp.[39] Matukio haya yanaibua maswali ya kiuchunguzi kuhusu ufanisi wa utekelezaji wa sheria katika kutambua na kutenda kulingana na matamshi yenye madhara kihalali, uwezo wa makampuni ya mifumo ya kidijitali na mashirika ya umma kuratibu, na ufanisi (na ufaafu wa ndani) wa taarifa potofu na zana za udhibiti wa maudhui zilizopitishwa na majukwaa ya kidijitali. Matukio haya huenda yakachochea mapendekezo ya sera kali kuchunga semi mtandaoni, ambayo inaweza kukandamiza uhuru wa kujieleza.

KUTOTOLEWA KWA DIGITALI AFRIKA KUSINI NA ATHARI ZAKE KWA HAKI ZA BINADAMU

Matukio kadhaa makubwa nchini Afrika Kusini yaliangazia wasiwasi kuhusu kutengwa kwa kidijitali na jukumu la mashirika ya kimataifa katika usimamizi na ushirikishwaji wa mtandao.

Baada ya WhatsApp kukosolewa kimataifa kwa mabadiliko ya sera ya faragha yanayoathiri wateja wake wasio wanachama wa Umoja wa Ulaya, mamlaka ya ulinzi wa data ya Afrika Kusini, Mdhibiti wa Habari, ilisema inazingatia kesi.[40] Kampuni mama ya WhatsApp, Meta, ilikabiliwa na ukosoaji zaidi baada ya kujiondoa kwenye meza ya duara na wajumbe wa Bunge la Afrika Kusini ili kujadili udhibiti wa maudhui, pamoja na majibu ya upotoshaji wa kampuni na sera za faragha. Hii ingekuwa mara ya kwanza kwa kampuni hiyo kujitokeza mbele ya bunge la Afrika.[41]

Tume ya Ushindani ilizindua uchunguzi kuhusu ushindani katika uchumi wa kidijitali, ukilenga *'jukwaa za upatanishi mtandaoni'* kama vile huduma za eCommerce, matangazo ya mtandaoni, huduma za utoaji wa chakula na malazi.[42] Miongoni mwa mambo mengine, Tume ilionyesha nia ya jinsi majukwaa makubwa, hasa yale yenye ufikiaji wa kimataifa, yanaweza kuathiri uwezo wa wafanyabiashara wadogo kushiriki katika uchumi. Tume pia ilionyesha kusikitishwa na uamuzi wa majukwaa fulani ya kimataifa kutoshiriki.[43]

39. See News24 (2021) '#UnrestSA: Twitter's 'Sphithiphithi Evaluator' in court for allegedly inciting public violence', https://www.news24.com/news24/southafrica/news/unrestsa-twitters-sphithiphithi-evaluator-in-court-for-allegedly-inciting-public-violence-20210830 and Mail & Guardian (2021) 'Six 'instigators' arrested as 'insurrection' investigation in KZN and Gauteng gains momentum', https://mg.co.za/news/2021-07-20-six-instigators-arrested-as-insurrection-investigation-in-kwazulu-natal-and-gauteng-gains-momentum/ (accessed 4 February 2022).
40. Reuters (2021) 'South African regulator seeking legal advice on WhatsApp's new privacy policy', 13 May 2021, https://www.reuters.com/world/africa/south-african-regulator-seeking-legal-advice-whatsapps-new-privacy-policy-2021-05-13/ (accessed 1 February 2022).
41. News24 (2021) 'Facebook refuses to appear before SA Parliament on its own', https://www.news24.com/fin24/companies/ict/facebook-refuses-to-appear-before-sa-parliament-on-its-own-20210525 (accessed 1 February 2022).
42. Competition Commission South Africa (2021), 'Online Intermediation Platforms Market Inquiry: Terms of Reference,' https://www.compcom.co.za/wp-content/uploads/2021/04/44432_09-04_EconomicDevDepartment.pdf (accessed 1 February 2022).
43. Competition Commission South Africa (2021), 'Public Hearings for the Online Platforms Market Inquiry,' https://www.compcom.co.za/wp-content/uploads/2021/10/PUBLIC-HEARINGS-FOR-THE-ONLINE-PLATFORMS-MARKET-INQUIRY-1.pdf (accessed 1 February 2022).

Muungano wa wachapishaji wa habari pia uliwasiliana na Tume ya Ushindani ili kuwasilisha mawasilisho kuhusu masuala ya ushindani yanayohusiana na makampuni makubwa ya mfumo wa kidijitali kama vile Google na Meta, jambo ambalo linaleta mwelekeo wa ndani katika swali linalokua la kimataifa la mfumo ikolojia wa kidijitali.[44]

Ingawa masuala haya yanatarajiwa kutekelezwa zaidi mwaka wa 2022, ni wazi kuwa kushughulikia kutengwa kwa dijitali kunaweza kuhusisha uwajibikaji zaidi na ikiwezekana udhibiti wa mifumo kuu ya kimataifa. Inabakia kuonekana kama hili litafikiwa na watunga sera wa Afrika Kusini.

MIUNDOMBINU YA DIGITALI NA UTANGULIZI WA TEHAMA

Afrika Kusini inakabiliwa na mgawanyiko wa kudumu wa kidijitali, na ufikiaji usio sawa kwa TEHAMA na miundombinu ya dijitali ambayo inafuata mtaro wa ukosefu mwingine wa msingi wa Afrika Kusini, kando ya mipaka ya rangi, tabaka, jinsia na jiografia.

Kwa kutambua upungufu mkubwa kati ya matarajio na utoaji, mwaka wa 2021 Idara ya Ujenzi wa Umma na Miundombinu ilitoa rasimu ya Mpango wa Kitaifa wa Miundombinu 2050 kwa maoni, yenye dira kabambe ya mabadiliko ya kidijitali katika miaka 30 ijayo. Malengo yake ni pamoja na upatikanaji wa intaneti wa kasi ya juu kwa wote, uwekaji kamili wa huduma za serikali kidijitali, na jamii yenye ujuzi wa TEHAMA.[45] Katika mchakato tofauti, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Kidijitali ilichapisha rasimu ya sera ya Kitaifa ya Data na Teknolojia ya Kompyuta ya Mawingu kwa maoni ya umma.[46] Ingawa utayarishaji makini wa sera za kuendeleza miundombinu ya TEHAMA unapaswa kukaribishwa, uundaji wa rasimu ya sera ya data kama mali au miundombinu, na chini ya maana ya data ya kibinafsi, uliibuka kama jambo muhimu katika majibu ya umma.[47]

Gharama ya juu ya intaneti na muda wa maongezi inaendelea kuwa kipengele cha mgawanyiko wa kidijitali nchini Afrika Kusini, ingawa gharama hizi zimepungua kufuatia uchunguzi wa Tume ya Ushindani ya Afrika Kusini mwaka wa 2019, na waendeshaji wakuu wa mtandao wa Afrika Kusini wote wakitangaza kupunguzwa kwa bei katika mwaka 2021.[48]

44. TechCentral (2021), 'SA publishers to drag Google, Facebook to the Competition Commission', https://techcentral.co.za/sa-publishers-to-drag-google-facebook-to-the-competition-commission/205495/
45. Draft National Infrastructure Plan 2050 (10 August 2021), https://altadvisory.africa/wp-content/uploads/2021/08/National-Infrastructure-Plan-2050-released-for-comment.pdf (accessed 1 February 2022).
46. Department of Communications and Digital Technologies (2021) Proposed Data and Cloud Policy, https://legalbrief.co.za/media/filestore/2021/04/44411_01-04_TeleCommunication.pdf (accessed 31 January 2022).
47. Research ICT Africa (2021), 'Submission on Proposed National Data and Cloud Policy', https://researchictafrica.net/wp/wp-content/uploads/2021/06/RIA_Submission_DATA_and_Cloud_Policy.pdf (accessed 8 March 2022).
48. ITWeb (2021) 'SA's big telcos take #DataMustFall trend further', https://www.itweb.co.za/content/LPp6V7rDkdmqDKQz (accessed 26 January 2022).

Hata hivyo, mojawapo ya hatua muhimu zaidi za kushughulikia gharama za TEHAMA na ufikiaji nchini Afrika Kusini - mpango wa mdhibiti wa mawasiliano wa Afrika Kusini kupiga mnada wigo wa "*mahitaji makubwa*" kwa waendeshaji wa mtandao.[49] - iliendelea kukabiliwa na ucheleweshaji mwaka 2021, kutokana na kesi za muda mrefu za waendeshaji mbalimbali wa mtandao kupinga vipengele vya utaratibu wa mchakato.[50] Ucheleweshaji huo unaonekana kuwa kikwazo kikubwa katika kupunguza bei na kupanua mitandao ya kasi ya juu. Kufikia mapema 2022, mdhibiti alionyesha kuwa ataendelea na mnada wa wigo wa mahitaji makubwa.[51] Katika tukio la ucheleweshaji zaidi, kuna uwezekano kwamba watumiaji wataendelea kubeba mzigo wa kuendelea kwa gharama kubwa na kupunguza ufikiaji wa TEHAMA.

Katika maendeleo chanya ya sera ya ujumuishaji wa kidijitali kwa watu wenye ulemavu, mdhibiti wa mawasiliano wa Afrika Kusini alichapisha Kanuni ya Watu Wenye Ulemavu, ambayo inaamuru viwango fulani vya ufikiaji kwa vyombo vya habari vya utangazaji, simu na watoa huduma za mtandao (ISP).[52]

JINSIA NA TEHAMA

Afrika Kusini inaendelea kukabiliwa na changamoto kali kuhusu usawa wa kijinsia, ikiwa ni pamoja na viwango vya juu vya unyanyasaji wa kijinsia, na tofauti ya kijinsia katika upatikanaji wa TEHAMA. Kumekuwa na wasiwasi unaoongezeka katika viwango vya unyanyasaji wa kijinsia mtandaoni nchini Afrika Kusini - kwa mfano, Fahirisi ya Uhuru wa Vyombo vya Habari ya 2021 ilibainisha unyanyasaji wa mtandaoni wa waandishi wa habari wanawake kama changamoto ya uhuru wa vyombo vya habari nchini Afrika Kusini.[53]

Hata hivyo, mwaka wa 2021 Afrika Kusini ilipitisha maendeleo kadhaa ya sera ambayo yanaimarisha juhudi za kupambana na unyanyasaji wa kijinsia mtandaoni. Mnamo Julai, Rais alitia saini na kuwa sheria Sheria ya Uhalifu wa Mtandao, na vifungu vya kwanza muhimu vya Sheria hiyo vilianza kutumika mnamo Desemba 2021. Sheria hiyo inaunda makosa kadhaa mapya ya jinai yanayohusiana na madhara ya mtandaoni na inatoa njia mpya za kutumia mtandao na teknolojia - uhalifu wa msingi. Kwa mfano, Sheria hiyo inaharamisha uchapishaji au kushiriki picha nyeti au za siri za mtu bila ridhaa yake na inamruhusu mtu ambaye amekuwa akikabiliwa na mawasiliano mabaya kuomba amri ya ulinzi.[54] Vifungu vilivyosalia vya Sheria hiyo, vinavyotoa uanzishwaji wa taasisi na taratibu za kutekeleza Sheria hiyo, kuchunguza na kushtaki makosa ya mtandao, bado havijaanza kutumika.[55]

Bunge pia lilipitisha marekebisho ya Sheria ya Unyanyasaji wa Majumbani ya Afrika Kusini ambayo inatoa masharti, miongoni mwa mambo mengine, kwa waathirika wa unyanyasaji wa majumbani kutuma maombi mtandaoni kwa ajili ya amri ya ulinzi, ambayo - ikiwa itatekelezwa ipasavyo - inaweza kupunguza vikwazo vya kiutawala kwa waathirika kupata huduma hiyo, ambayo inakusudiwa katika sheria.[56]

49. ICASA (2021) 'ICASA issues an invitation to apply for high demand radio frequency spectrum,' https://www.icasa.org.za/news/2021/icasa-issues-an-invitation-to-apply-for-high-demand-radio-frequency-spectrum (accessed 26 January 2022).
50. ITWeb (2022) 'Cell C, Vodacom join the fray as spectrum row escalates', https://www.itweb.co.za/content/LPp6VMrD8kGvDKQz (accessed 26 January 2022).
51. ICASA (2022) 'Brief on the process for the imminent auction of high-demand radio frequency spectrum', https://www.icasa.org.za/news/2022/brief-on-the-process-for-the-imminent-auction-of-high-demand-radio-frequency-spectrum (accessed 8 March 2022).
52. ICASA (2021) 'Code for Persons with Disabilities', https://www.icasa.org.za/uploads/files/Code-for-Persons-with-Disabilities-Regulations-2021.pdf (accessed 8 March 2022).
53. Reporters Without Borders (2021) 'South Africa', https://rsf.org/en/south-africa, (accessed 4 February 2022).
54. The Cybercrimes Act (2020), s16 and s20.
55. ALT Advisory (2021) 'President signs the Cybercrimes Bill', https://altadvisory.africa/2021/06/01/president-signs-the-cybercrimes-act/ (accessed 4 February 2022).
56. ALT Advisory (2022) South Africa: President signs trio of GBV laws, https://altadvisory.africa/2022/02/07/south-africa-president-signs-trio-of-gbv-laws/ (accessed 5 February 2022).

Aidha, marekebisho ya Sheria hii yameongeza tafsiri ya unyanyasaji na kujumuisha madhara mbalimbali yanayofanywa kwa njia ya kielektroniki; hii inaashiria juhudi mashuhuri za wabunge wa Afrika Kusini kuunda ulinzi kwa vikundi vilivyo hatarini dhidi ya madhara ya mtandaoni.

Hasa, Sheria ya Marekebisho ya Unyanyasaji wa Majumbani pia inaimarisha ulinzi kwa makundi mengine yaliyo hatarini, kwa mfano kwa kupanua ufafanuzi wake wa unyanyasaji wa nyumbani (wa ndani na nje ya mtandao) ili kujumuisha unyanyasaji wa wazee, watoto na watu wanaoishi katika mazingira magumu kiuchumi.[57]

MKAKATI WA TAIFA WA AKILI BANDIA

Ingawa Tume ya Rais ya Mapinduzi ya Nne ya Viwanda ilitoa wito mwaka wa 2020 kwa ajili ya kipaumbele cha sera na maendeleo ya ujuzi juu ya Akili Bandia (ikiwa ni pamoja na kuanzishwa kwa taasisi ya Akili Bandia(AI) inayozingatia mafunzo na kuhakikisha matumizi ya Akili Bandia(AI) kwa athari chanya ya kijamii),[58] maendeleo yamekuwa ya polepole. Afya bora ni pamoja na uanzishwaji wa Kituo cha Mapinduzi ya Nne ya Viwanda cha Afrika Kusini, kinachohusishwa na Kongamano la Kiuchumi la Dunia(WEF),[59] na mpango wa majaribio wa mafunzo ya Akili Bandia(AI) unaofadhiliwa na serikali ya Ujerumani.[60] Baadhi ya ulinzi wa kisheria upo dhidi ya matumizi mabaya ya Akili Bandia; kwa mfano, sheria ya ulinzi wa data ya Afrika Kusini, POPIA, inajumuisha vikwazo vya kufanya maamuzi kiotomatiki kulingana na uchakataji wa taarifa za kibinafsi.[61]

Hata hivyo, kunaendelea kuwa na ukosefu wa sera ya kina ya kukuza matumizi ya kimaadili ya Akili Bandia(AI) na kuhakikisha ulinzi wa haki za binadamu. Hili lilisisitizwa mapema 2021 katika matokeo ya uchunguzi wa ubaguzi wa rangi katika mipango ya matibabu: uchunguzi uligundua kuwa, ingawa haukuona ushahidi kwamba kanuni zinazotumiwa na mipango ya matibabu zilichangia mwelekeo wa ubaguzi wa rangi uliozingatiwa katika maamuzi yao juu ya madai, kulikuwa na ukosefu wa kutisha wa uwazi katika ufanyaji kazi wa kanuni hizo. Hakika, kampuni mbili kati ya tatu kabla ya uchunguzi hazikuwa na uwezo wa kutathmini utendakazi wa algorithimu zao wenyewe.[62] Katika muktadha wa ubaguzi mkubwa wa kijamii na kiuchumi wa Afrika Kusini, ukosefu wa viwango vya wazi vya kisheria ili kuhakikisha uwazi na uwajibikaji katika Akili Bandia ni jambo linalotia wasiwasi mkubwa.

57. Domestic Violence Amendment Act (2021), s1
58. Report of the Presidential Commission on the 4th Industrial Revolution (2020), p 50, https://www.gov.za/documents/report-presidential-commission-4th-industrial-revolution-23-oct-2020-0000 (accessed 15 March 2022).
59. CSIR (n.d.), Centre for Fourth Industrial Revolution South Africa, https://www.csir.co.za/centre-fourth-industrial-revolution-south-africa (accessed 15 March 2022).
60. Smart Africa (n.d.), South Africa: Artificial Intelligence, https://smartafrica.org/sas-project/artificial-intelligence/ (accessed 15 March 2022).
61. Protection of Personal Information Act of 2013, s 71.
62. Council of Medical Schemes, Interim Report of Section 59 Investigation (2021), https://cmsinvestigation.org.za/index.php/interim-report/ (accessed 15 March 2022).

HITIMISHO NA MAPENDEKEZO

Licha ya changamoto kubwa zilizobainishwa, kulikuwa na maendeleo yenye matumaini ya haki za kidijitali nchini Afrika Kusini mwaka wa 2021. Hata hivyo, vikwazo vya utekelezaji, na kuendelea kukosekana kwa ufikiaji kwa Waafrika Kusini wengi wa kawaida, bado kunatia wasiwasi. Ingawa maendeleo yanayoendelea katika sera, sheria na sheria yanastahili kukaribishwa, rekodi ya haki za kidijitali ya Afrika Kusini inaelekea kuwa na nguvu kwenye karatasi na dhaifu katika utekelezaji.

Kwa hivyo, mapendekezo yafuatayo yanaonekana:

- Watunga sera, wasimamizi na watoa huduma za mtandao lazima waendelee na hatua kuelekea ufikiaji wa wote, nafuu na salama wa TEHAMA kwa kila mtu nchini Afrika Kusini.

- Serikali na Bunge, kwa kushauriana na mashirika ya kiraia, wanapaswa kukagua kanuni zote za dharura zinazohusiana na janga la UVIKO-19, hasa zile zinazohusu haki za kidijitali, na inapobidi kuzifuta au kuzirekebisha kwa ajili ya hali ya sasa ya janga hili.

- Serikali na jumuiya za kiraia zinapaswa kuzipa kipaumbele taasisi zinazowezesha, ikiwa ni pamoja na mfumo wa mahakama, Mdhibiti wa Habari, Tume ya Haki za Kibinadamu ya Afrika Kusini, na Bunge, ili kujibu ipasavyo maswali yanayoibuka ya haki za kidijitali na kuhakikisha ulinzi wa maana kwa haki za kidijitali za watu walio katika hatari zaidi na zaidi watu waliotengwa.

- Watunga sera wanapaswa kufanya kazi ili kuweka viwango vya kisheria vilivyo wazi ili kuhakikisha matumizi ya kimaadili na ya uwajibikaji ya Upelelezi wa bandia, pamoja na mashauriano mengi ya umma na ushiriki kutoka kwa wasomi na mashirika ya kiraia.

- Washikadau wote wanaohusika wanapaswa kufanya kazi ili kuhakikisha maendeleo zaidi ya sheria, sera na elimu ya sheria kwa ujumla ambayo inaboresha haki na ulinzi wa kidijitali, na ambayo inaendeleza maono yaliyowekwa katika Katiba ya Afrika Kusini kwa ajili ya demokrasia iliyochangamka na yenye usikivu ambapo watu wote wanashiriki ipasavyo.

Londa 2021 inapanua ripoti ya mwaka jana na matokeo kutoka kwa nchi 22 zinazochunguza mada za faragha, uhuru wa kujieleza, ufikiaji wa habari, mgawanyiko na kutengwa, mabadiliko ya kidijitali, uwezo wa kumudu bei, jinsia na mengine ndani ya mifumo iliyopo ya sheria na dhidi ya msingi wa mgawanyiko wa dijitali unaoongezeka. Toleo hili linanasa mapengo na kutoa mapendekezo ili kufikia Afrika iliyojumuishwa kidijitali na inayoheshimu haki.

PARADIGM INITIATIVE

Paradigm Initiative
374 Borno Way, Yaba, Lagos, Nigeria
Email: media@paradigmhq.org
www.paradigmhq.org
@ParadigmHQ